

Az idei évad díszletmunkái

Nem kis feladat elé állítják a díszletgyártókat a Dóm téri bemutatók. Nemcsak a méretekkel és az időjárásálló díszletekkel kell megküzdeniük, a legtöbb előadás később beköltözik a kőszínházak jóval kisebb méretű színpadjaira. Az ötletes megoldásokat és a gyönyörű díszleteket – már évek óta – nagy rutinnal szállítja a méltán híres Scabello szegedi műhely.

► A bolygó hollandi díszlet – lejtővel, felnyitott búzamezővel, kihajló híddal (Rendező: Szabó Máté. Díszlet: Khell Csörsz)

A 2016-os évad változással kezdődött a Dóm téren, hiszen a színpad visszafordult eredeti helyére. A „fordulat” a díszletek szempontjából ugyan méretváltozással nem járt, ám logisztikailag (az egy oldalról történő rakodás miatt) megoldandó problémát jelentett. Az évad számos feladattal vette kezdetét: a Dóm téren a három új színdarab és a három előző évekből ismétlődő produkció mellett egy új kőszínházi előadás kiegészítése állított minket kihívások elé, s ezzel párhuzamosan az újszegedi színpadon is egy új bemutató készült.

A négy új produkcióból háromban végeztem a díszletek szcenírozását, egy bemutatonak pedig a díszlettervezője is voltam. A folyamatok maximális figyelmet és precíz munkát igényel-

► A bolygó hollandi díszlet – felnyitott búzamező

tek, hiszen a Dóm téri premiert követően különböző helyszíneken (kőszínházi, illetve szabad-
téri előadásokon) mind a négy darab esetében

további bemutatók következnek. Az anyaghasználat tekintetében fontos, hogy a díszleteknek nemcsak egy szabadtéri bemutatót kell kibírniuk, de annak szélsőséges viszonyait követően alkalmasnak kell lenniük a kőszínházi bemutatókra is. Így például a falakat nem rétegelt lemezzel, hanem 10 mm-es, kamrás polikarbonáttal borítottuk.

A bolygó hollandi

Az első bemutató *A bolygó hollandi* című operaprodukció volt, melynek díszlettervezője Khell Csörsz. A díszlet szcenírozását nemcsak a Szabadtéri színpadára, de egyúttal az év végén a Miskolci Nemzeti Színházban tartandó bemutatóra is alkalmassá kellett tenni – a képeken →

→ látható díszlet három speciális technikai megoldása mellett talán ez utóbbi jelentette a legnagyobb feladatot.

→ Kigördülő híd 6 méter magasságban 5 méter hosszban

→ Kiforduló hídelem – kifordítása takarásból történik

→ Középső játéktér búzamezővé változtatása, majd eltüntetése

A **búzamező** előtűnésének megoldására egy dupla padlójú emelvényt építettünk. A kiforduló búzamezőt távtartó csavarokkal és forgástengellyel egy 22 mm-es rétegelt lemez egyik oldalára rögzítettük. Így a takarásból (bedugócsöves mozgatással) egyetlen mozdulattal a nyílt színen a vízszintes játéktérből kiemelkedik, majd ugyanolyan gyorsan el is tűnik a búzamező. A dupla padlós emelvényrendszernek köszönhetően kocsikat is guríthatnak a felületen, és a kinyíló búzamező sorai között szabadon mozoghatnak is a színészek.

A díszlet közzínházi bemutatásához szükséges bontás miatt a lejtős alapszínpadot bedugólábás megoldással kellett létrehozni, így a szükséges színpadfelület alá egyszerűen csak méretre kell vágni a lábakat, és máris kialakul a szükséges lejtésű és magasságú alapszínpad.

Az oldalfalak tekintetében csak a méret változik, a dőlésszög nem. Ebben az esetben azt kellett figyelembe vennünk, hogy a kigördülő híd tartószerkezete beleférjen a közzínházi verzió falméreteibe – ugyanez igaz a kiforduló híd jellemzőire is. A falakat nemcsak függőlegesen, de vízszintesen is bonthatóvá kellett tenni, ezért a forgáspont és a drótkötél-merevítés a közzínházi felületre került.

Talán a legbonyolultabb feladatot a búzamező mozgatása és többcélú bontása okozta. Ez a bontás a rendezői bal oldali mozgatásnál nagyobb terhet jelentett a Dóm téren, de a díszítők megoldották ezt a fizikai különbséget is.

Drakula utolsó tánca,

tánc-szín-játék a Magyar Nemzeti Táncgyűttes előadásában.

A produkció díszlettervezésére és elkészítésére is felkérést kaptam. Úgy kellett végiggondolnom és elkészítenem a terveket, hogy alkalmas legyen a darab későbbi bemutatóira is. Már a munka kezdeti szakaszában tudtuk, hogy az előadás a szegedi bemutatót követően Esztergomban szabadtéren és Budapesten a MŰPA-ban is látható lesz. A helyszíni méretek óriási különbségeket mutattak, és a szállíthatóság is adott bizonyos korlátokat. A bontásokat az együttes meglévő teherautóinak méretéhez kellett igazítanunk. A Dóm téri verzióban a 8 méteres magasságokat a már adott tornyok összeállításával hoztuk létre. Ezt a közzínházban 5 és fél méteres magasságú falakra cseréljük. A hátterek hossza és magassága is változik, ezt ringlizéssel

► Zsuráfszky Zoltán: Drakula utolsó tánca. Rendező: Zsuráfszky Z. – első felvonás

► Drakula utolsó tánca – első felvonás világítással

► Drakula utolsó tánca – második felvonás építés közben

► Drakula utolsó tánca – második felvonás a megfordult mutatványos kocsival

► Drakula utolsó tánca – második felvonás, a lépcső tetején felnyíló koporsóval

► Brown-Freed: Ének az esőben. Rendező: Harangozó Gyula. Dísztlet: Horgas Péter.

oldjuk meg. A központi elem eleve úgy készült, hogy méretei kompatibilisek legyenek más helyszíni adottságokkal is, és képes legyen forgószínpad nélkül is megfordulni. Ezért a kastélykülsőt és -belsőket is egyetlen elem hordozza. A második felvonásban látható kastély belső terének létrehozásában a Dóm téren legördülő plasztikus függönyöket használtunk – ez egyszerűbb lesz a kőszínházban trégerék igénybevételével.

Speciális megoldást kívánt a színpadba beépített, ellensúlyos személyi süllyedő: ilyet még nem építettünk a 186 cm-es, teljes magassághoz a Dóm tér színpadába. Szintén különleges látványelem volt Drakula gróf koporsófedelének kinyílása és a gróf „felállása” ellensúlyok nélkül, erőkarok felhasználásával. Ez a robusztus elem a lépcsővel kiegészítve tartotta a kastély teljes felületét, még a szabadtéri szélsőséges, szeles körülményei között is.

A legnagyobb fejtörést a Mutatványos szekere jelentette: méreteiben megfeleljen a szabadtér és a kőszínház igényeinek egyaránt; legyen mozgatható és kétoldalas; a főszereplő könnyedén tudja egyedül lenyitni és felcsukni; ne guruljon el könnyen, mert nem tudjuk fékezni, ugyanakkor két ember is könnyen tudja azt mozgatni a színpadon. Mindezt speciálisan gyártott hármass kerekkel, alumíniumból készült felépítménnyel és ellensúlyokkal oldottuk meg. Így nemcsak látványelemként szerepelt, hanem használhatósága miatt az egész előadás alatt aktív, folyamatos használatban lévő kellék is volt. A darab során a fenti elemeknek közben végig szolgálniuk kellett a fiatal és az öreg Drakula gróf cseréjének eszközeiként is.

Ének az esőben

A sorban az utolsó, talán az idei év legnagyobb produkciója az Ének az esőben volt. Ebben az esetben is a Dóm téri bemutatót kőszínházi bemutató követi februárban, az Operettszínházban. A scenikus munkára az Operettszínházból kértek fel, hogy az ottani bemutató rövid idő alatt létrehozható legyen. A terveket Horgas Péter készítette, és előre jelezte a főbb elemek kőszínházi verziójának méreteit. Ennél a produkciónál próbáltam a kőszínházi verziót alapul tekinteni: úgy építeni a díszletet, mintha a kőszínházi produkciót hoznánk létre, majd azt egészítjük ki szabadtérre. Így például a filmtárcsa mérete úgy lett „szabadtéris”, hogy az alapelem egy 60 cm-es alapkocsival megemelésre került, és a tárcsára körbe ráépült egy 50 cm-es kiegészítő elem. Az elektromos meghajtás a kisebbik verzióba épült bele. A mozgó elemeknél a meghajtásokat és forgáspontokat a kisebbik méretre helyeztük el. A szabadtéris verzió „csak” kiegészítésként szerepel. A központi elem ez alól kivételt képez, mert itt a két lépcső helyett két nagyobb méretű külső lépcsőt kellett építenünk, ugyanakkor figyelembe vettük, hogy →

► Ének az esőben – az eső

► Ének az esőben – díszlet: Horgas Péter

→ az ajtók teljesen kompatibilisek legyenek. Az oldalsó tornyok filmszalagos frontborítását a közhízi szállítás, raktározás és felépítés esetéhez bontottuk (ti. a szabadtéri verziónál nem kellene bontás a falakba). A díszletelemekbe kerülő világítás is a közhízi igényeknek lett

alárendelve, mind a borítások, mind az elektromos csatlakozók tekintetében.

Talán a legnagyobb eltérés az ikonikus esőztetésben lesz a két helyszín között. A Dóm téren lehetőségem volt nagy területen, nagy mennyiségű víz kibocsátására: az első felvonás

fináljában 4 perc alatt több mint 500 liter víz esik a színpadra. Az esőztetett felület 20×6 m területű. A Dóm téren ezt a színpad jobb és bal oldalán lévő tűzcsapokból tápláltuk meg. A kétoldali ellátás miatt gyorsabban indul az eső. A tűzcsaptól a 12 méteres torony tetejére eleve két-két csövön fut a víz. A torony felső járószintjén kiépítésre került az elzáró csap és plusz két-két elágazás leeresztő csapja a csöpögés elkerülése miatt. Tehát a fenti 120 négyzetméteres esőfelületet a 13 méter magasan végigfutó tartószerkezetre rögzített, 4 csőbe szerelt, állítható szelepeken keresztül hoztuk létre. A végeredmény a színpadon megjelenő összefüggő esőkép. Az operettszínházas esőztetés megoldása fejben már megvan, a véglegesítés a jövő év elején történik.

Az évad többi előadása a visszatérő produkciók feladatait róttá ránk: kisebb javítások, finomítások és kért változtatások kivitelezése. Összességében izgalmas és sikeres produkciókon vagyunk túl. Talán csak a nem általunk létrehozott eső okozott időnként problémát – ám ez hozzátartozik a csillagtetős szabadtéri varázsához.

TÓTH KÁZMÉR
 ügyvezető igazgató
 Scabello Bt.